

Afgørelser – Reg. nr.:

Fredningen vedrører:

Bemærkninger:

Bemærkning om formål og bestemmelser:

I dokumentet er fredningens formål og bestemmelser fremhævet som hjælp til læseren. Fremhævningerne er vejledende. Fredningens formål og bestemmelser kan også optræde uden for de markerede områder. Et fuldstændigt billede af formål og bestemmelser forudsætter, at hele afgørelsen fra fredningsnævn og Overfredningsnævnet/klagenævn læses.

[Tryk her for at komme direkte til den vejledende fremhævning af af fredningens formål](#)

[Tryk her for at komme direkte til den vejledende fremhævning af bestemmelserne](#)

Domme:

Taksationskommissionen:

Naturklagenævnet:

Fredningsnævnet:

Forslag:

Dispensationer: sidst i filen med nyeste til sidst

FREDNINGSNÆVNET >

Modtaget i
Skov- og Naturstyrelsen

10 NOV. 2006

Fredningsnævnet for Nordjyllands Amt har den

8. november 2006 truffet følgende

Afgørelse

i FS 85/2005 fredning af arealer i Onsild ådal ved Fyrkat i Hobro
Kommune.

Den 30. december 2005 modtog Fredningsnævnet for Nordjyllands Amt fra Nordjyllands Amt et forslag til fredning af arealer i Onsild ådal ved Fyrkat.

Baggrunden for fredningsforslaget - hvis afgrænsning er sammenfaldende med arealerne - ca. 76 ha - omfattede af Overfredningsnævnets kendelse af 24. august 1967 om udvidelse af fredningen af vikingeborgen "Fyrkat"'s omgivelser - er at fredningsnævnet har afslået at meddele dispensation fra denne kendelse og fra fredningsnævnets kendelse af 21. maj 1981 til anlæg af en sti over å-dalen, til et vådområdeprojekt efter vandmiljøplan II, under henvisning til, at projektet ville være i strid med kendelsernes formål, bevarelse af en bred å-dal, gennemstrømmet af Onsild å og krydset af vejforløb. Ved Overfredningsnævnets kendelse af 8. juli 1964 blev Fyrkat og borgens umiddelbare omgivelser fredet. Det anførtes under denne sag af Nationalmuseet:

"...at "Fyrkat" - fremfor den anden af nationalmuseet rekonstruerede vikingeborg, "Trelleborg" ved Slagelse - har det fortrin, at borgens strategisk rigtige beliggenhed i landskabet - på et næs i ådalen, hvor denne krudses af gamle veje - er umiddelbart anskuelig for den besøgende....."

Fredningen af 1967 indeholder bl.a.: (vedrørende et møde den 12. august 1964)

"...Nationalmuseet nedlagde i mødet med tilslutning af Danmarks Naturfredningsforenings repræsentant påstand om, at de pågældende arealer i det hele fredes således, at der på de af forslaget omfattede ejendomme ikke må foretages bebyggelse, beplantning med træer og krat eller opsættes skure eller master eller foretages ændringer af terrainet ved opfyldning eller afgravning. Det skal dog være tilladt at opstille læskure med en maksimalhøjde på 2,25 m i det omfang, de skønnes nødvendige for kreaturløsdrift på arealerne. Fredningen skal ej heller være til hinder for sådanne afvandingsarbejder, som alene har til formål at gøre de af forslaget omfattede engstrækninger dyrkbare til korn, dog at sådanne planer skal forelægges nævnet til godkendelse. Tørvegravning kan finde sted på engarealerne under forudsætning af, at deres jævne karakter bevares. De indenfor det fredede område allerede beplantede arealer kan efter afdrivning påny tilplantes.

Efter forhandlingen vedtog nævnet, idet de grunde, der har talt for gennemførelsen af den allerede skete fredning, efter nævnets opfattelse også taler for den påståede udvidelse af fredningen, at følge den nedlagte fredningspåstand....."

Af fredningen af 1981 fremgår, at formålet med sagens rejsning var

"...at anlægge en gangsti fra Fyrkat Møllegaard over engene mod Tostrup Hovgaard, hvorved det - som i ældre tid - skulle blive muligt at komme til Fyrkat både fra nord og syd....."

Det fremgik af forslaget til 1981-fredningen,

".....at forløbet af den påtænkte sti foreslåes placeret, hvor en på matrikelkortet angivet gammel byvej har passeret ådalen. Vejen, der nu er nedpløjet og endnu anes i marken, er oplyst at være benyttet så sent som i 1940'erne til postgang fra Fyrkat Møllegaard til Hald-Tostrup området....."

I begrundelsen for den nu rejste fredningssag er anført:

"...Et væsentligt formål med det rejste fredningsforslag er at omarbejde Overfredningsnævnets kendelse fra 24. august 1967, således at fredningen af området ikke er til hinder for gennemførelse af et vådområdeprojekt, der omfatter væsentlige dele af ådalens bund indenfor fredningen. Ændringen af fredningen med dette formål kan motiveres med, at nyere undersøgelser har givet en anden opfattelse af Vikingetidens landskab end den, der var gældende på tidspunktet for den første fredning i 1964 med ovennævnte udvidelse i 1967.

Gennemførelse af vådområdeprojektet indebærer en chance for at forvandle dele af landskabet omkring Fyrkat fra intensivt dyrkede marker til et vådområde med en mosaik af lavvandet søareal, rørskov og våde enge - en landskabstype der nærmer sig Vikingetidens landskab. Projektet vil betyde en betydelig forbedring af mulighederne for at formidle forståelsen af Fyrkats betydning og placering i datidens landskab....." ".....Et andet formål er at skabe grundlag for udarbejdelse af en plejeplan, der sikrer opnåelse af fredningens hovedformål og koordinerer denne pleje med de eventuelle græsningsforpligtelser, der - i medfør Vandmiljøplan II - skal tinglyses på nogle af ejendommene omfattet af vådområdeprojektet....."

Projektbeskrivelse til "etablering af sø og vådområde i Onsild å-dal ved Fyrkat" Nordjyllands Amt, november 2005, er vedhæftet afgørelsen som bilag.

De nu foreslåede fredningsbestemmelser svarer - for områderne, der ikke berøres af vådområdeprojektet - i det væsentlige til de tidligere gældende fredningsbestemmelser.

Beskrivelse af området.

Landskabelige og geologiske interesser:

Onsild Ådal er en markant nedskåret dal i det omkringliggende morænelandskab. Dalens stejle sider udgør i geologisk forstand et klassisk eksempel på en såkaldt tunneldal, der blev dannet ved slutningen af sidste istid. Dalens oprindelige bund tænkes at have haft et bølget relief, der efterfølgende under havspejlsstigningen i Stenalderen er blevet udjævnet til en flad dalbund.

De stejle dalsider er blevet udsat for erosion af nedbør og udsivende grundvand, hvilket har dannet en række mindre side- eller erosionsdale. Langda-

len syd for Fyrkat er således et smukt eksempel på en erosionsdal.

Dalbunden udgøres overvejende af op til 10 meter tykke lag af postglacialt saltvandsler og saltvandsgytje, øverst til dels er dækket af ferskvandstørv.... Smeltevandssandet findes overalt i området omkring ådalen med stor, men variende mægtighed. De grundvandsførende dele af sandet udgør et eller flere regionale grundvandsmagasiner. Grundvandets trykniveau findes omtrent i kote 10 á 12, hvilket giver artesiske trykforhold i ådalen (dvs. opadrettet trykgradient). Undersøgelser viser, at ådalen og herunder vådområdeprojektet har betydeligt større grundvandsopland end det rent topografiske opland.

Biologiske interesser er beskrevet under vådområdeprojektet.

Kulturhistoriske og rekreative interesser:

Fredningsområdet er beliggende i umiddelbar tilknytning til den nu restaurede vikingetidsborg "Fyrkat", der er placeret på et næs i å-dalen. Det må antages, at sejlads ad åen til borgen har været mulig. Oldtidens vejforløb op gennem Jylland har passeret å-dalen få kilometer vest for borganlægget. Ned mod dalen fra nord og syd findes systemer af hulveje og den ved fredningen af 1981 etablerede vejdæmning følger i det væsentlige en på matrikelkortet angivet ældre byvej. Området omkring Fyrkat besøges af en del turister og skoleklasser.

Områdets planmæssige status.

Internationale interesser:

Området er ikke omfattet af internationale interesseområder. En gennemførelse af vådområdeprojektet kan forventes at have gavnlig indflydelse på habitatområde nr. 30 - Louns Bredning, Hjarbæk Fjord, Skals, Simested og Nørre-ådal samt Skravad Bæk.

Nationale interesser:

National cykelrute nr. 3, Hærvejsruten, der er særskilt sikret ved fredningen af 1981.

Regionale interesser:

Den væsentligste del af området er udlagt som regionalt naturområde i forslag til regionplan 2005, udpeget som lavbundsareal potentielt egnet som vådområde, og udpeget som værdifuldt kulturmiljø, hvor byggeri, anlæg m.v. skal undgås.

Kommunale interesser:

Arealerne er ikke omfattede af lokalplaner men der vil efter kommuneplanen blive stillet særlige krav ved udstedelse af zonetilladelser.

Sagens behandling.

Bekendtgørelse om sagens rejsning har været indrykket i Statstidende for 18. januar 2006 samt lokale blade.

Offentligt møde er afholdt den 1. marts 2006.

Under mødet har sagsrejseren henvist til et notat om de geologiske forhold i Onsild å-dal siden vikingetiden. Det fremgår heraf, at dalbunden inden dræningsarbejder indledtes for ca. 100 år siden har ligget i kote 0,9-1,6 og må antages i vikingetiden at have ligget 0,50 meter lavere - måske lavere, idet en del af tørvelaget i dalen er dannet efter vikingetiden. Dalbunden har således ikke været vanddækket, men formentlig jævnlige oversvømmet som følge af opstemninger i fjorden.

Efter dræningsarbejderne i henhold til kendelsen af 1967 er sket et sammenfald af jordlagene i dalbunden, hvor nu større områder ligger under kote 0 og dyrkningen er ophørt, og ved at indstille afvandingen vil der opstå et vanddækket område på ca. 30 ha med en gennemsnitlig vanddybde på ½ meter.

Det blev af en lodsejer oplyst, at arealerne formentlig fortsat sætter sig, idet det bliver stadig vanskeligere at pumpe arealerne tørre. Åen ligger i hele området højere end de omgivende arealer.

Der har været generel tilslutning til forslaget.

Sagsrejseren har oplyst, at der i forbindelse med behandlingen af vådområdeprojektet vil blive indgået aftaler, således at der ikke under fredningssagen vil fremkomme erstatningskrav.

Fredningsnævnets bemærkninger:

Der hersker usikkerhed om fredningsområdets karakter i vikingetiden, men efter det oplyste må det antages, at arealerne har været mere fugtige end fredningsmyndighederne i 1967 synes at have lagt til grund, og jævnlige oversvømmede. Kendelsen fra 1967 tillader men forpligter ikke til dræning og efter oplysningerne om arealernes status i dag, kan det forventes, at de bliver vandlidende, hvis dæmningen indskrænkes. Forholdene bør derfor reguleres gennem et projekt fremfor en forsumpning ad vilkårlig vej.

Nævnet kan tiltræde den afgrænsning af fredningsområdet, der fremgår af fredningskortet og den vedhæftede ejendomsfortegnelse og som fuldstændig svarer til områderne omfattede af Overfredningsnævnets afgørelser af 24. august 1967 og 21. maj 1981.

Nævnet finder, at en fredning i medfør af naturbeskyttelseslovens kap. 6, med et ændret indhold i forhold til de tidligere fredninger, bør gennemføres for at sikre de landskabelige, kulturhistoriske og rekreative interesser, særligt ved at give mulighed for gennemførelse af et vådområdeprojekt til fremtidig regulering af forholdene i den lavere del af å-dalen ved Fyrkat, og plejeforanstaltninger. Idet bestemmelserne i de tidligere fredninger er gentaget i fredningsforslaget og fortsat vil være gældende - også for så vidt angår færdselsrettigheder - i det omfang den fremtidige regulering ikke sker i vådområdeprojektet, vil fredningerne af 1967 og 1981 kunne ophæves.

Fredningen omfatter følgende matr.nr.e helt eller delvist:

Hald-Tostrup by, Øls sogn:

matr.nr. 1a, 1co, 1 cp, 4v, 8a, 7m, 11b, 11a,

Nr. Onsild by og sogn:

8o, 1al, 21m, 6v, 20g, 27b,

Hobro markjorder:

1, 141e.

Der fastsættes følgende

fredningsbestemmelser:

§ 1. Fredningens formål

Formål

Hovedformål

Hovedformålet med fredningen er at bevare Fyrkats omgivelser for eftertiden som et åbent landskab, i det væsentlige uden beplantning, hvor borgens strategisk rigtige beliggenhed i landskabet - på et næs i ådalen - er umiddelbart anskuelig for besøgende.

Delformål

A: Etablering af vådområde

Et delmål med fredningen er at åbne for etablering af et vådområde, der vil reducere udledning af næringsstoffer til Mariager Fjord og forbedre de generelle livsvilkår for fugle, dyr og planter. En følgevirkning er skabelsen af et landskab, der ligger tættere på vikingetidens landskab end det landbrugsprægede landskab, der blev fredet i 1964 og 1967.

B: Udarbejdelse af plejeplan

Et andet delmål er at skabe grundlag for udarbejdelse af en plejeplan, der sikrer opnåelse af fredningens hovedmål og koordinerer denne pleje med tiltag, der gennemføres i forbindelse med et vådområdeprojekt.

§ 2. Bebyggelse

Bestemmelser

På de af fredningen omfattede ejendomme må der ikke foretages bebyggelse, beplantning med træer og krat eller opsættes skure og master.

Det er dog tilladt at opsætte læskure for græssende dyr i det omfang det skønnes nødvendigt. Skurene må ikke overstige en højde på 2,25 m og udformning og placering skal godkendes af fredningsnævnet.

§ 3. Arealernes anvendelse og drift

Terrænet må ikke ændres ved opfyldning eller afgravning.

De indenfor det fredede område beplantede arealer kan efter afdrivning på ny tilplantes.

Yderligere afvanding i form af udgrøftning og dræning må ikke finde sted.

Eksisterende dræning med pumpestationer kan opretholdes og vedligeholdes indtil det i § 4 omhandlede vådområdeprojekt gennemføres.

§ 4. Vådområdeprojekt

Fredningen er ikke til hinder for at gennemføre et vådområdeprojekt i overensstemmelse med "Etablering af sø og vådområde i Onsild Ådal ved Fyrkat - projektbeskrivelse", november 2005 (Bilag 1), som indebærer dannelsen af en stor lavvandet sø med omgivende rørskov og våde enge. Søen dannes ved nedlæggelse og fjernelse af pumpestationer og afbrydelse af dræn.

Onsild Å opretholdes som vandløb gennem projektområdet, som hidtil afgrænset af diger.

Den i § 6 omhandlede vejforbindelse over ådalen skal hæves forud for etableringen af søen, og der sikres yderligere adgang for offentligheden adgangstier på digeforløb og eng i projektområdet.

Fredningen er ikke til hinder for senere at foretage ændringer ved vådområdet, under forudsætning, at de ikke strider mod fredningens formål og i øvrigt kan gennemføres i henhold til gældende lovgivning. Planer om ændringer skal forelægges fredningsnævnet til godkendelse.

§ 5. Ledningsanlæg, haveanlæg m.m.

Fredningen er ikke til hinder for, at lovligt anlagte og på ejendommene tinglyste ledningsanlæg bibeholdes og evt. omlægges. Fredningen er ligeledes ikke til hinder for, at den del af matr.nr. 7 m Hald-Tostrup By, Øls der ligger ovenfor skrænten, mellem træbevoksningen på skrænten og fredningsgrænsen, må anvendes til haver ved evt. udstykning af den ikke fredede del af matr.nr. 7 m.

§ 6. Færdselsret og vedligeholdelse af anlagt stiforbindelse og bro

Der tillægges almenheden ret til færdsel til fods, på cykel, til hest og med hestevogn over nedenstående ejendomme:

Matr.nre. 27b Nr. Onsild By, Nr. Onsild, 1co Hald-Tostrup By, Øls og 141e

Hobro Markjorder ad den på fredningskortet viste vej fra den offentlige vej ved Fyrkat Møllegård, over broen over Onsild Å, over ådalen til vejen langs jernbanen og ad denne vej til den offentlige bivej "Aalykkevej"

Vejen fra den offentlige vej ved Fyrkat Møllegård til broen over åen og fra denne til vejen langs jernbanen skal have karakter af en markvej i en bredde af fire meter. Denne vej må - foruden ovennævnte færdsel benyttes af ejeren af matr.nr. 1a m.fl. Hald-Tostrup By, Øls til kørsel i forbindelse med landbrugs- og skovbrugsvirksomhed.

Vedligeholdelsen af denne vej udføres af ejeren af matr.nr. 1a m.fl. Hald-Tostrup By, Øls og i øvrigt efter de i lov om private fællesveje gældende regler.

Broen over Onsild Å skal have et indvendigt mindstemål på 4 meter og kunne tåle færdsel af køretøjer m.v. med et akseltryk på 6 tons.

Vedligeholdelse af broen og de i forbindelse hermed værende brofæster påhviler Hobro Kommune og Nationalmuseet.

Det påhviler Hobro Kommune efter forhandling med plejemyndigheden at opstille fornødne anvisningstavler med ordensreglement til oplysning for publikum om de nævnte færdselsrettigheder.

Offentlighedens adgang reguleres i øvrigt ved lovgivningens almindelige bestemmelser.

§ 7. Landskabspleje

Plejemyndigheden har i medfør af de til enhver tid gældende bestemmelser, for tiden bekendtgørelse nr. 951 af 16. september 2004 om pleje af fredede arealer m.v., ret til at foretage naturpleje til opfyldelse af fredningens formål.

Naturplejen kan bl.a. bestå i fjernelse af opvækst og bevoksninger samt græsning og høslet.

Hvor plejen skal ske ved afgræsning, skal lodsejerne have førsteret til udsætning af dyr.

De nærmere retningslinier for pleje af privatejede arealer skal fremgå af en plejeplan, der skal udarbejdes af plejemyndigheden og i mangel af enighed med lodsejerne fastlægges af fredningsnævnet.

Plejen sker uden udgift for lodsejerne, og overskud ved plejeforanstaltninger tilfalder lodsejerne.

§ 8. Tilladelser efter naturbeskyttelsesloven og anden lovgivning (Bonusvirkning)

I henhold til naturbeskyttelseslovens § 38, stk. 6 og 7, træder ovenstående fredningsbestemmelser i stedet for tilladelser efter naturbeskyttelsesloven, vandløbsloven og planloven således:

Lov om naturbeskyttelse: §§ 3, 16 og 18 med henblik på ændringer af arealer og vandløb som følge af vådområdeprojektet nævnt i fredningsbestemmelsernes § 1A og § 4 samt afgørelsens bilag.

Lov om vandløb: §§ 6, stk. 2, 12, 17, 21, 38, 44, stk. 1, 47 og 74 med henblik på ændring af amtsvandløbet Onsild Å i forbindelse med vådområdeprojektet nævnt i fredningsbestemmelsernes § 1 og 4 samt afgørelsens bilag.

Lov om Planlægning: § 36 om ændret anvendelse af landzonearealer med henblik på oversvømmelse af landbrugsarealer og anlæg af stier.

§ 9. Dispensation

Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra ovenstående fredningsbestemmelser, hvis det ansøgte ikke strider mod fredningens formål, jfr. naturbeskyttelseslovens § 50.

§ 10. Ophævelse af eksisterende fredninger

Ved denne frednings gennemførelse ophæves følgende hidtil gældende fredninger:

1. Overfredningsnævnets kendelse af 24. august 1967 vedrørende udvidelse af fredningen af vikingeborgen "Fyrkats" omgivelser.
2. Fredningsnævnets afgørelse af 21. maj 1981 om supplerende fredning af Vikingeborgen Fyrkats omgivelser (Anlæg af sti ved Onsild Ådal m.m.)

Lodsejerne har givet afkald på erstatninger under fredningssagen.

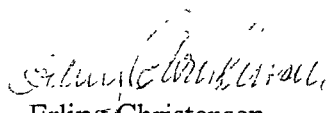
§ 11. Klagevejledning

Afgørelsen kan efter Naturbeskyttelseslovens § 43, jfr. § 87, stk. 1, inden 4 uger påklages til Naturklagenævnet, Frederiksborggade 15, 1260 København K.

Klageberettigede er ejere og brugere af de berørte ejendomme, statslige og kommunale myndigheder, hvis interesser berøres af afgørelsen, enhver der har givet møde for nævnet under sagens behandling eller fremsat ønske om underretning, lokale foreninger og organisationer, der må antages at have væsentlig interesse i sagen, samt landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø eller som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, der berøres af fredningen.

Sortsø Jensen

Knud Erik Jeppesen

Erling Christensen

Lb nr.	Navn og adresse	Matr.nr. og ejerlav	Ønsild fredet		Tidl. fredet	Heraf omfattet af naturbeskyttelseslovens bestemmelser om:								Nåle- og løvskov	Bemærkninger		
			Ca. ha	Antal lodder		Beskyttelseslinier omkring:				Beskyttede naturtyper § 3							
						Vandløb	Fortidsminder	Kirker	Hede	Mose	Overdrev	Sø	Eng				
1	Jette Møller Hansen Thostrup Hovgaard 1 9500 Hobro	Hald-Tostrup By, Øls Del af 1a	0,80	1	0,80												
		Del af 1co	50,23	1	50,23					4,09			0,21			Omfatter stiferløb	
		Del af 1cp	2,66	1	2,66												
		Del af 4v	0,15	1	0,15												
		Del af 8a	0,22	1	0,22												
2	Jens Sloth Jensen Skivevej 82 9500 Hobro	Nr. Onsild By, Nr. Onsild Del af 8o	16,78	1	16,78	16,28	1,19				0,91		15,66				
		Del af 7m	1,45	1	1,45												
3	Børge Nielsen Præstemarken 17 9500 Hobro (erhvervet af Svend Møller Hansen, den 16. 10. 2006)	Nr. Onsild By, Nr. Onsild 1al	1,15	1	1,15	0,67					0,19		0,79				
		21m	2,25	1	2,25	1,33					0,09		1,70				
4	A/S Dansk Landbrug Industrivej 6 9500 Hobro	Nr. Onsild By, Nr. Onsild 6v	6,10	1	6,10	3,02					0,05		6,07				
		20g	2,46	1	2,46	1,49							2,49				
5	Hobro Kommune Korsgade 2 9500 Hobro	Hald-Tostrup By, Øls 11b	0,09	1	0,09												
		11a	0,01	1	0,01												
6	Vikningecenter Fyrkat Hobro Fyrkatvej 37B 9500 Hobro	Hobro Markjorder Del af 1	1,29	1	1,29	0,89					0,20		1,08				
7	Agri Nordcold A/S Skivevej 43 9500 Hobro	Hobro Markjorder 141e	0,18	1	0,18											Omfatter stiferløb	
8	Nationalmuseet Økonomisk Forvaltning Frederiksholms Kanal 12 1220 København K	Nr. Onsild By, Nr. Onsild 27b	0,06	1	0,06											Omfatter stiferløb	

***Etablering af sø og vådområde
i Onsild Ådal ved Fyrkat
- projektbeskrivelse***

Nordjyllands Amt
Naturkontoret
Oktober 2006

Vådområdeprojekt i Onsild Ådal ved Fyrkat – baggrund

Projektområdet ligger i Onsild Ådal ved Fyrkat og dækker ådalens bund på begge sider af vejen over ådalen ved Fyrkat Møllegård (se vedhæftede kort). Området er ca. 1,7 km langt og gennemsnitligt 0,5 km bredt og omfatter 86 ha. Ejeren af Tostrup Hovgård, der ejer ca. 77 ha af projektområdet, henvendte sig i 2002 til Nordjyllands Amt og bad amtet undersøge muligheden for at omdanne området til vådområde under Vandmiljøplan II ordningen (VMPII). Formålet med denne ordning er at fremme en naturlig reduktion i udledningen af kvælstof fra landarealerne til vandmiljøet.

Forundersøgelserne som amtet har foretaget i 2003-4, viser, at der er gode muligheder for at gennemføre et vådområdeprojekt under VMPII, og det er i 2005 lykkedes amtet at skabe de nødvendige økonomiske forudsætninger, med bidrag fra staten, amtet og Hobro Kommune. Den samlede pris ligger omkring 5 mio. kr.

Projektbeskrivelse

Projektet vil medføre dannelsen af en lavvandet sø på ca. 30 ha med en gennemsnitlig vanddybde på 0,5 m. På lang sigt vil det frie vandspejl dog kun udgøre ca. 10 ha, omgivet af vanddækket rørsump. Søen vil blive omgivet af ca. 26 ha våde enge, der gradvist går over i tørre enge (ca. 16 ha). På Internettet kan hentes mere detaljerede kort under <http://www.nja.dk/Serviceomraader/NaturOgMiljoe/Natur/OnsildAadalVaadomraadeprojekt.htm>.

For at gennemføre projektet, skal der laves følgende ændringer indenfor projektområdet:

Pumpestationer.

Alle pumpestationer nedlægges og fjernes.

Grøfter og dræn.

En række grøfter afbrydes, enten ved fuldstændig opfyldning eller ved afbrydelse med korte jorddæmninger, så vandspejlet kommer til at ligge max. 30 cm under terræn. Dræn under søvandspejl, der fører til pumpestationerne, ophører med at fungere, men fjernes ikke. Højere liggende dræn indenfor projektområdet nord og syd for søen afbrydes. Dræn der tilløber projektområdet udefra sikres frit afløb enten ved fordelerrønder eller stenkister. Et par steder sydøst for søen laves en fordelerrønde ved enden af en grøft, der afbrydes. En stærk vandførende grøft i projektgrænsen mod øst langs stien forlægges til et nyt terrænnært, snoet forløb vest for stien. Der udlægges gydegrus på egnede steder af den nye grøft.

Onsild Å.

Af hensyn til havørredbestanden i Onsild Å og Mariager Fjord bliver Onsild Å opretholdt som vandløb gennem området, som hidtil afgrænset af diger. Vandløbet vil blive vedligeholdt i henhold til det til enhver tid gældende regulativ. Hvor det er nødvendigt at forstærke diget, så det overholder kote 1,00 etableres en banket mod vådområdet for at skabe en mere varieret søbred. For at opnå en høj naturlig nitratrensning af vandet som forlader området, er det nødvendigt at lede ca. 20 % af åens årlige vandføring gennem søen. Til- og fraløb af vand mellem vandløb og sø sker gennem rør gennem diget, der ud for ind- og udløb rykkes lidt tilbage. Herved opnås en næsten konstant strøm gennem søen, og åens naturlige svingninger bliver påvirket mindst muligt. Til- og fraløb vil blive udformet, så faren for, at ned- og optrækkende fisk skal forvirre sig ind i søen og evt. gå tabt, er så lille som mulig. På en kort strækning (7 - 10 m) etableres en tærskel langs nuværende åbred i form af en jernspuns støttet af kampesten, således at vandstrømmen ind og ud fordeles over et bredt tværsnit med ringe strøm.

Vej og sti.

Den nuværende markvej tværs over ådalen ved Fyrkat Møllegård bibeholdes som arbejdsvej og

rekreativ cykel- og gangsti. Vejen hæves og forstærkes til min. kote 1,00. Der bliver anlagt en gangsti og cykelsti på diget fra kampestensbroen til Ålykkevej og fra diget via en træbro over åen til Vikingecenteret (rød stiplede linie på kortet).

Påfyldning.

Cirka 250 meter vest for Fyrkat, hvor en trykledning passerer ådalen, foretages en mindre påfyldning på 20-30 cm tykkelse over en strækning af ca. 50 meter, så lednings-traceet ikke bliver vanddækket og inspektion bliver mulig.

Konsekvenser af projektforslaget

Næringsstoffer.

Projektet vil reducere udledningen af kvælstof i Mariager Fjord med ca. 23 tons nitratkvælstof pr. år, svarende til 18 % af den reduktion der er anbefalet i Mariager Fjord – planen. Fosforreduktionen vil være omkring 118 kg P/år.

Vandkvalitet i sø.

Når søen har indstillet en balance i løbet af 5 – 10 år, er sigtedybden i søen beregnet til 1,2 m, hvilket vil give et alsidigt dyre- og planteliv karakteristisk for en næringsrig sø.

Arealanvendelsen.

De tørre enge vil uden problemer kunne anvendes til høslet og græsning. De våde enge vil kunne anvendes til ekstensiv græsning, bedst i sammenhæng med tørre enge.

Fisk.

Søen vil få en bestand af ål, gedde, hundestejle og forskellige karpefisk. Hensynet til den eksisterende havørredbestand i Onsild å/Mariager Fjord er afgørende for projektets udformning.

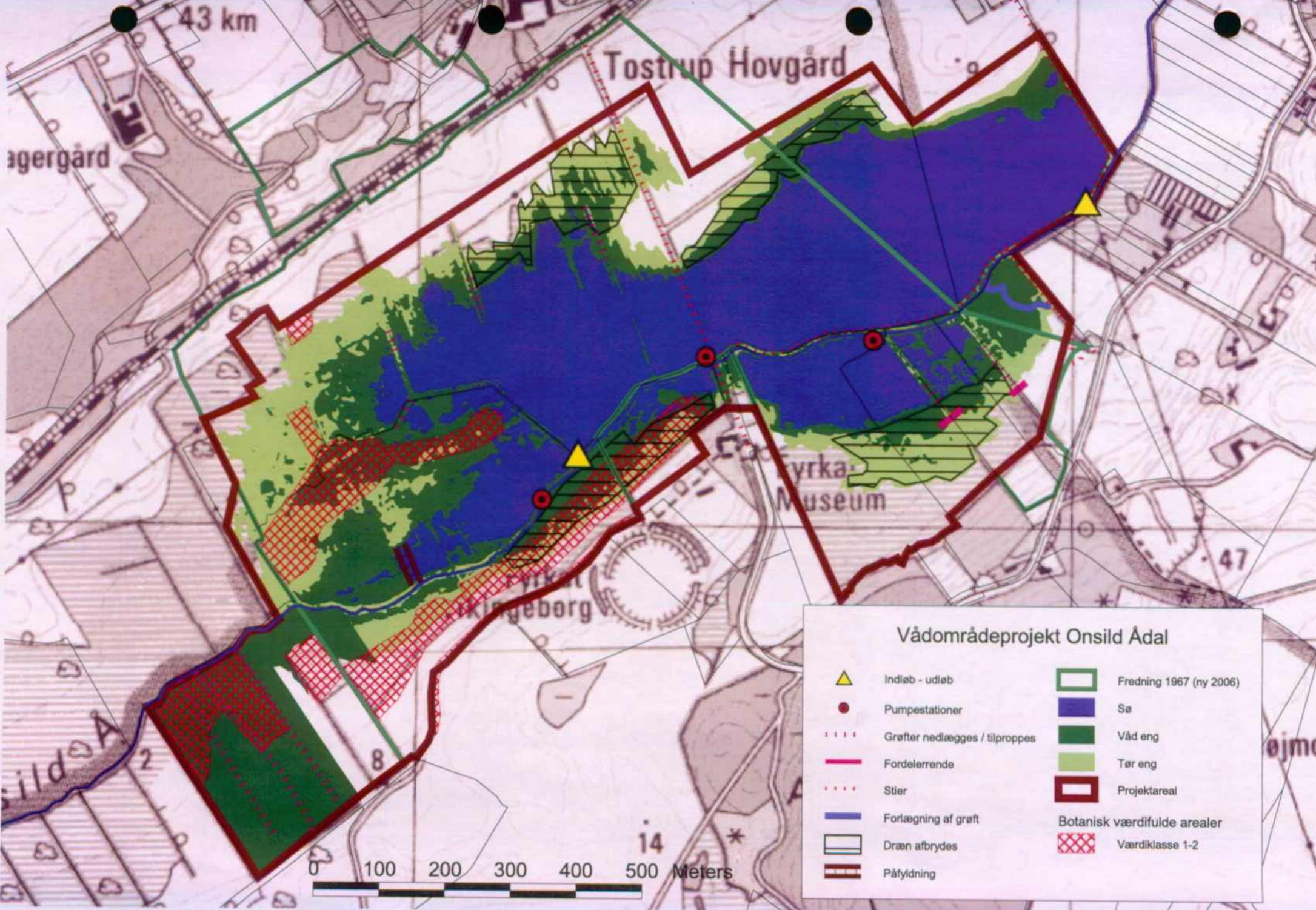
Pattedyr.

Projektet vurderes at få en gunstig effekt på forekomsten af odder. Umiddelbart vil store arealer egnet for hare, råvildt, ræv og en række mårdyr blive sat under vand. Da kvaliteten af arealerne over vandspejl øges, vil der ikke være nogen negativ effekt på lokale bestande udover hare, og i oplandet som helhed vil der være en positiv effekt. Vand-flagermus og Dam-flagermus vil nyde godt af projektet.

Plantelivet.

44 ha af området er i dag beskyttede § 3 områder, heraf 21 ha kulturreng med begrænsede botaniske interesser. Efter projektet vil området bestå af 30 ha sø/rørskov og 56 ha fersk eng og vedvarende græs, alle med tiden beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3. Ved vestenden af den kommende sø findes et 1,3 ha værdifuldt ekstremrigkær (højeste værdisætning), som ved tilpasning af projektet kun påvirkes lidt. Herudover findes ca. 8 ha overgangsrigkær (næsthøjeste værdisætning), som vil blive vådere, men dog ikke oversvømmet. Arealerne er truede i dag af tilgroning og græsningsophør, men vil kunne reddes og forbedres ved målrettet pleje og ekstensiv afgræsning.

Fugle. Gennemføres projektet kombineret med ekstensiv afgræsning af engene, kan det danne basis for et særdeles rigt fugleliv. Arter af lappedykkere og vandhøns samt svømmeænder vil få betydelig yngleplads. Rørhøg vil med sikkerhed yngle, rørdrum er en realistisk mulighed. Engsnarre, plettet rørvagtel og mosehornugle er andre muligheder. I vinterhalvåret vil søen være en betydelig rasteplass for sangsvane og en stribe svømmeænder.

Vådområdeprojekt Onsild Ådal

	Indleb - udleb		Fredning 1967 (ny 2006)
	Pumpestationer		Sø
	Græfter nedlægges / tilropes		Våd eng
	Fordelerrende		Ter eng
	Stier		Projektareal
	Forlægning af grøft	Botanisk værdifulde arealer	
	Dræn afbrydes	Værdiklasse 1-2	
	Påfyldning		

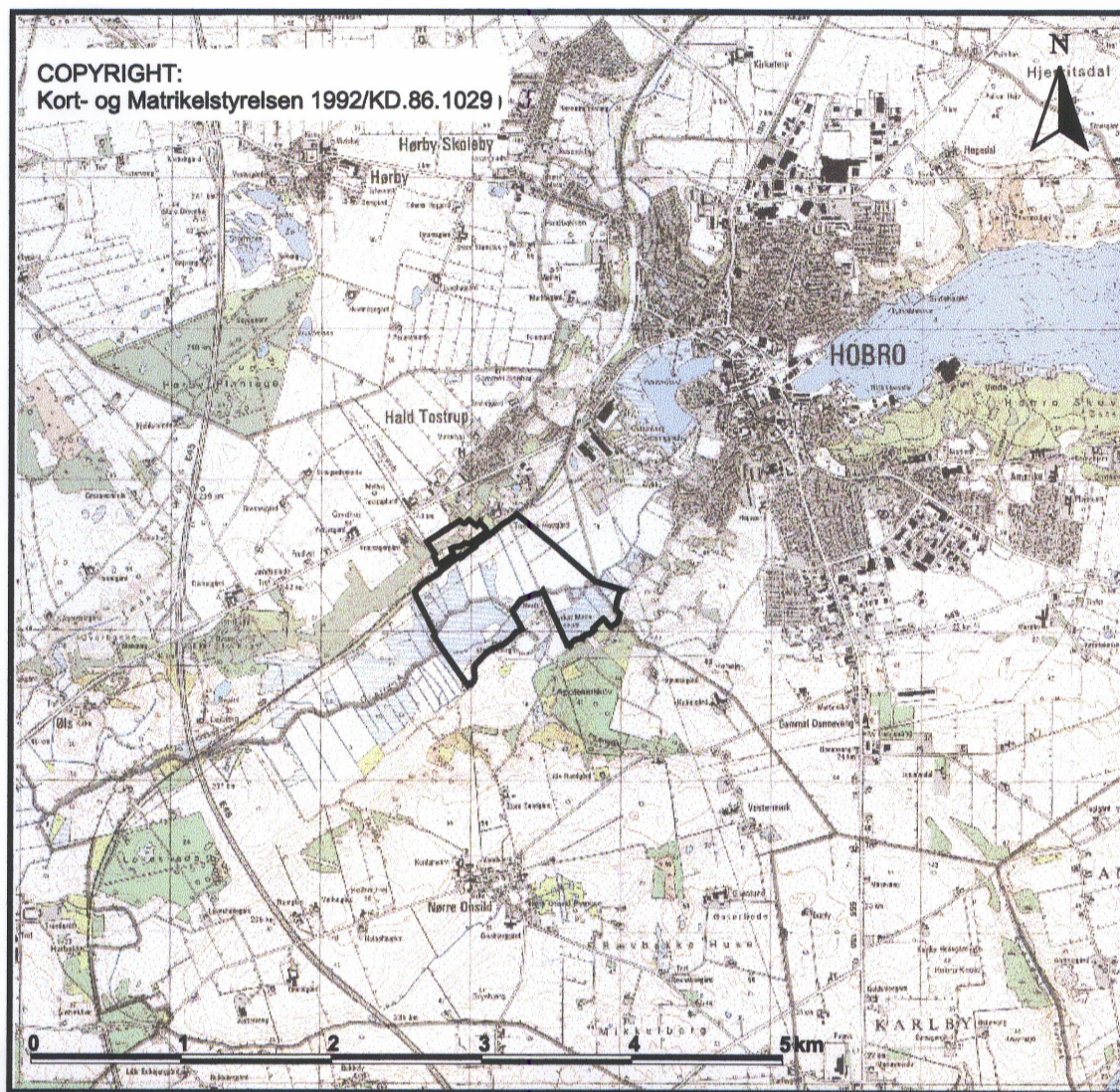
0 100 200 300 400 500 Meters

KORT>

Fredning af arealer i Onsild ådal ved Fyrkat

Oversigtskort

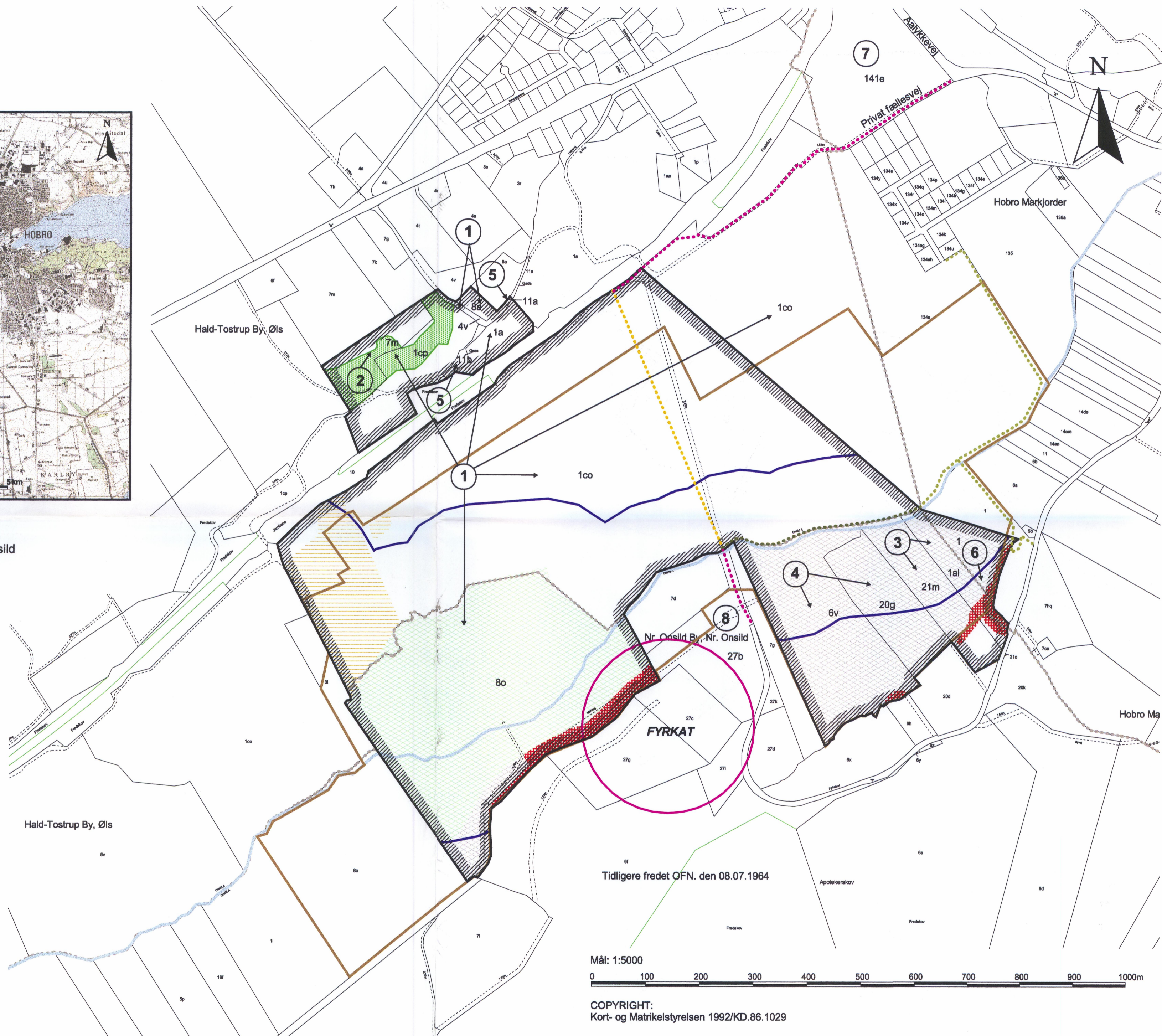

Arealer i Hobro Kommune: Hald-Tostrup By, Øls
Nr. Onsild By, Nr. Onsild
Hobro Markjorder

SIGNATURFORKLARING:

- Fredningsgrænse
- Beskyttet natur - Vejledende registrering 1995**
  - Natureng beskyttet af naturbeskyttelseslovens §3
  - Kultureng beskyttet af naturbeskyttelseslovens §3
  - Mose beskyttet af naturbeskyttelseslovens §3
  - Overdrev beskyttet af naturbeskyttelseslovens §3
- Nåle- og løvskov
- Beskyttelseslinie omkring fortidsminde, naturbeskyttelseslovens §18
- Amtsvandløbet Onsild Å
- Beskyttelseslinie omkring vandløb, naturbeskyttelseslovens §16
- 4.00 m udlagt sti
- Off. sti/gang ad eksisterende privat fællesvej og markvej
- Stiadgang i forbindelse med vådområdeprojektet
- Projektgrænse for vådområde ved Onsild
- Lodsejer nummer

Udfærdiget af Nordjyllands Amt
november 2005
Revideret oktober 2006

DISPENSATIONER>

Afgørelser – Reg. nr.: 08074.00

Dispensationer i perioden: 16-11-2006 til 04-10-2007

Fredningsnævnet for Nordjyllands Amt
Badehusvej 17
9000 Aalborg
Tlf. 96307000

REG. NR 8074.00

Nordjyllands Amt
Naturkontoret
Niels Bohrs Vej 30
9220 Aalborg Ø

Aalborg, den 16. november 2006

FS 83/2006 - vedr. Deres j.nr. 8-70-52-1-823-0001-05, vådområde på matr.nr. 7d, 7g og 27b Nr. Onsild, omfattet af Overfredningsnævnets kendelse af 8. juli 1964 om fredning ved Fyrkat.

De har ved skrivelse af 13. november 2006 ansøgt om tilladelse til at lade vådområdeprojekt af oktober 2006, tilladt ved fredningsnævnets afgørelse af 8. november 2006, omfatte ovennævnte matr.nr.e

Af kendelsen af 1964 fremgår, at der på disse matrikelnumre "ikke må ske ændring af terrænet ved opfyldning eller afgravning".

Af ansøgningen fremgår at amtet vurderer, at arealernes karakter af våd eng opretholdes.

Drænen vil blive søgt på arealet og afbrudt. Det er oplyst, at terrænet efter afbrydelsen af drænene vil blive fuldstændig retableret.

Sagen er behandlet efter forretningsordenens § 10, stk. 5.

Da de nævnte indgreb, efter den nærmere beskrivelse af de terrænændringer fredningen forbyder, ikke findes at være i strid med fredningen, har nævnet ingen indvendinger mod det ansøgte.

Klage over nævnets afgørelse kan inden 4 uger påklages til Naturklagenævnet. Skriftlig klage fremsendes til fredningsnævnet til videre foranstaltning.

Tilladelsen må ikke udnyttes inden klagefristens udløb og bortfalder, såfremt den ikke udnyttes inden 3 år.

Det er en betingelse for Naturklagenævnets behandling af en klage, at der betales et gebyr på 500 kr. Naturklagenævnet vil opkræve gebyret, når klagen er modtaget fra fredningsnævnet og behandlingen af klagen bliver først påbegyndt, når gebyret er modtaget. Gebyret bliver tilbagebetalt, hvis der gives medhold i klagen.

Sortsøe Jensen

SNS-121-00049

Fredningsnævnet for Nordjylland, sydøstlige del, afholdt den 2. juli 2007 besigtigelse og forhandling i

FS 15/2007:

Ansøgning om tilladelse til at foretage sonderende udgravninger i vådområder ved Fyrkat på arealer, der er omfattet af fredningsnævnets kendelse af 8. november 2006 og Overfredningsnævnets kendelse af 8. juli 1964 om fredning af arealer ved Fyrkat i Onsild Ådal, Hobro Kommune.

Nænet var mødt ved formanden, dommer Carsten Michelsen og det ministeriet udpegede medlem Hanne Thygesen,

For Mariagerfjord Kommune mødte Jens Peter Neergaard,

For Danmarks Natirfredningsforening mødte Frans Julin,

For Aalborg Historiske Museum mødte Lars Nørbak og Andres Dobat (Århus Universitet, Mosgaard).

Der fremlagdes skrivelse af 7. maj 2007 med bilag 1 fra Nordjyllands Historiske Museum med anmodning om tilladelse til at udføre ovennævnte sonderende udgravninger på nærmere angivne matr.nr. Denne angivelse er i forbindelse med besigtigelse korrigeret således, at udgravningerne berører følgende matrikelnumre:

- 1 co Hald-Tostrup by, Øls, 6v og 8o Nr. Onsild by, Nr. Onsild, der er omfattet af fredningsnævnets kendelse af 8. november 2006,
- 7d,7g,27b,27k, 27i og delvist 6f Nr. Onseild by, Nr. Onsild, der er omfattet af Overfredningsnævnets kendelse af 8. juli 1964.

Lars Nørbak oplyste, at formålet med at foretage de ansøgte udgravninger er at få belyst besejlingsforholdene ved Fyrkat i Vikingetiden. Gravearbejder skal foretages af en rendegraver med en skovlbredde på 2 meter. Der vil blive lagt jernplader ud til brug for dennes kørsel i vådområdet. Det forventes, at vegetationen ikke beskadiges i nævneværdig grad samt at den i hvert fald efter ca. 2 års forløb vil være reableret. Museet tager kontakt til ejerne af de berørte ejendomme med henblik på at få tilladelse til gravearbejderne, såfremt fredningsnævnet meddeler dispensation.

Danmarks Naturfredningsforening og Mariagerfjord Kommune havde ingen bemærkninger bortset fra, at der under arbejderne tages videst mulige hensyn til naturen.

Nævnets 2 medlemmer voterede og besluttede at imødekomme det ansøgte, hvorefter sagen forelægges for det tredje medlem.

Sagen udsat

Carsten Michelsen.

Fredningsnævnet for Nordjylland,
sydøstlige del,
Badehusvej 17, 9000 Aalborg,
Telefon 96 30 70 00.

Nordjyllands Historiske Museum,
Algade 48,
Postboks 1805,
9100 Aalborg.

Aalborg, den 12. juli 2007.

Vedr. FS 15/2007:

Ansøgning om tilladelse til at foretage sonderende udgravninger i vådområder ved Fyrkat på arealer, der er omfattet af fredningsnævnets kendelse af 8. november 2006 samt Overfredningsnævnets kendelse af 8. juli 1964 om fredning af arealer i Onsild Ådal ved Fyrkat.

Ved skrivelse af 7. maj 2007, præciseret ved skrivelse af 4. juli 2007 har De andøgt nævnet om tilladelse til at foretage sonderende udgravninger på matr.nr. 1 co Hald-Tostrup by, Øls samt matr.nr. 6v, 7d, 7g, 8o, 27b, 27d, 27k, 27i samt ele af 6f Nr. Onsild by, Nr. Onsild, der er omfattet af ovennævnte fredningskendelser, hvorefter der ikke må foretages terrænændringer ved opfyldning eller afgravning.

Nævnet afholdt den 2. juli 2007 besigtigelse og forhandling i sagen. Udskrift af forhandlingsprotokollen vedlægges til orientering.

Det blev under besigtigelsen oplyst, at gravearbejderne foretages med en rendegraver med skovlbredde på 2 meter, at der vil blive udlagt jernplader, den kan køre på samt at fuldstændig retablering af naturen er mulig og vil ske.

Under disse forudsætninger besluttede nævnet at imødekomme det ansøgte.

Afgørelsen er truffet i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50 stk. 1 og kan inden 4 uger påklages til Naturklagenævnet. Skriftlig klage fremsendes til fredningsnævnet til videre foranstaltning.

Tilladelsen må ikke udnyttes inden klagefristens udløb og bortfalder, såfremt den ikke udnyttes inden 3 år.

Det er en betingelse for Naturklagenævnets behandling af en klage, at der indbetales et gebyr på 500 kr.

Naturklagenævnet vil opkræve gebyret, når klagen er modtaget fra fredningsnævnet, og behandlingen bliver først påbegyndt, når gebyret er modtaget. Gebyret bliver tilbagebetalt, hvis der gives medhold i klagen.

SNS-121-00049
13

Carsten Michelsen

kopi er fremsendt til

1. Hanne Thygesen,
2. Karen Touborg Hansen,
3. Miljøcenter Aalborg att. Annemarie Christensen,
4. Mariagerfjord Kommune,
5. Danmarks Naturfredningsforening, København,
6. Danmarks Naturfredningsforening v/ Ole Guldborg,
7. Skov- og Naturstyrelsen,

Fredningsnævnet for Nordjylland,
sydøstlige del,
Badehusvej 17, 9000 Aalborg,
Telefon 96 30 70 00

SCANNET

Modtaget i
Skov- og Naturstyrelsen

- 8 OKT. 2007

Mariagerfjord Kommune,
Teknik og Miljø,
Østergade 22,
9510 Arden.

Aalborg, den 4. oktober 2007.

Vedr. FS 20/2007:

Ansøgning om tilladelse til ved gravearbejder at nedlægge vandledning på matr.nr. 7m, 1cp, 11b og 1a Hald-Tostrup, Øls, der er omfattet af fredningsnævnets kendelse af 8. november 2006 til fredning af arealer i Onsild Ådal ved Fyrkat i Hobro Kommune.

Ved skrivelse af 31. juli 2007 har De ansøgt om tilladelse til ovennævnte gravearbejder i Onsild Ådal ved Fyrkat.

Fredningsnævnet afholdt den 24. september 2007 besigtigelse og forhandling i sagen. Udskrift af forhandlingsprotokollen vedlægges til orientering.

Som det fremgår har nævnet besluttet at imødekomme det ansøgte

Tilladelsen, der er meddelt i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk.1, kan inden 4 uger påklages til Naturklagenævnet. Skriftlig klage fremsendes til fredningsnævnet til videre foranstaltning.

Tilladelsen må ikke udnyttes inden klagefristens udløb og bortfalder, såfremt den ikke udnyttes inden 3 år.

Det er en betingelse for Naturklagenævnets behandling af en klage, at der indbetales et gebyr på 500 kr. Naturklagenævnet vil opkræve gebyret, når klagen er modtaget fra fredningsnævnet og behandlingen af klagen bliver først påbegyndt, når gebyret er modtaget. Gebyret bliver tilbagebetalt, hvis der gives medhold i klagen.

Carsten Michelsen

kopi er fremsendt til

JAR. BLS-121-0039 akt 1

Mandag, den 24. september 2007 afholdt fredningsnævnet for Nordjylland, sydøstlige del besigtigelse og forhandling i

FS 20/2007:

Ansøgning om tilladelse til ved gravearbejder at nedlægge vandledning på matr.nr. 7m, 1cp., 11b og 1a Hald-Tostrup, Øls, der er omfattet af fredningsnævnets kendelse af 8. november 2006 til fredning af arealer i Onsild Ådal ved Fyrkat i Hobro Kommune.

Nævnet var mødt ved formanden, dommer Carsten Michelsen, det ministerielt udpegede medlem Hanne Tygesen og det kommunalt udpegede medlem Karen Touborg Hansen,

For Mariagerfjord Kommune mødte Jørn Helge Nielsen og Svend Hassing,

For Danmarks Naturfredningsforening mødte Kaj Edlund,

For Watertech A/S mødte Stephan Schmidt.

Der fremlagdes mailskrivelse af 31. juli 2007 med bilag 1 - 4.

Nævnnsformanden redegjorde kort for fredningskendelse, hvorefter terrænet ikke må ændres ved opfyldning eller afgravning.

Stephan Schmidt oplyste, at etablering af den ansøgte vandforsyning er blevet nødvendiggjort af lukning af et eksisterende vandværk. Projektet er et nedgravet anlæg med fuld retablering, hvoraf entreprenøren pålagt fotodokumentering.

En enkelt afmærkning af de nedgravede rør vil blive synlige ved jernbaneanovverskæringen men udluftningsbrøndene vil blive i niveau og ikke synlige.

Han oplyste herudover, at lodsejerne er indforstået med indgrebet.

Mariagerfjord Kommune har i det fremlagte materiale ingen bemærkninger.

Danmarks Naturfredningsforening havde ingen bemærkninger.

Nævnet voterede og besluttede at imødekomme det ansøgte, idet kun en beskeden afmærkning vil blive synlig og da der vil foreligge fotodokumentation af retablering.

Udskrift af nærværende fremsendes til lodsejerne, Jette Møller Hansen og Jens Sloth Jensen til orientering.

Sagen sluttet

Carsten Michelsen

**Fedningsnævnet for Nordjylland
Sydøstlige del
Badehusvej 17
9000 Aalborg, Tlf. 96307177**

den 11. juni 2013

**Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø
Att: Søren Ferdinand Hansen**

**Modtaget i
Naturstyrelsen
12 JUNI 2013**

Vedr.: Fredningsnævnsager

Vedlagt fremsendes kopi af Fredningsnævnets afgørelse af d.d.

Kopi af Naturstyrelsens bemærkninger er tillige tilsendt de parter, der er indkaldt i sagerne.

Med venlig hilsen

Kirsten Carstensen
sekretær for
Fredningsnævnet for Nordjylland
Sydøstlige del

den 11. juni 2013

Museumsformidler
Jakob Ljørring Pedersen
Nordjyllands Historiske Museum
Fyrkatvej 37 B
9500 Hobro

FS 24/2013

Ansøgning om tilladelse til opstilling af midlertidige konstruktioner i forbindelse med formidlingsaktiviteter på fortidsmindet Fyrkat matr. nr. 27 Nr. Onsild

De har ved brev af 30. maj 2013 på vegne Nordjyllands Historiske Museum ansøgt om tilladelse til opstilling af midlertidige konstruktioner i forbindelse med formidlingsaktiviteter på fortidsmindet Fyrkat.

Området er omfattet af Overfredningsnævnets kendelse af 8. juli 1964, hvorefter der ikke på området må foretages ny bebyggelse, beplantning m.v., eller opsættes skure eller master eller ske ændring af terrænet ved opfyldning eller afgravning uden fredningsnævnets tilladelse.

Sagen har været forelagt Kulturstyrelsen, der ved brev af 12. april 2013 nøje har beskrevet de påtænkte aktiviteter, hvorefter Kulturstyrelsen har meddelt tilladelse til det ansøgte på nærmere angivne vilkår.

Det fremgår, at der ønskes etableret 2 kastebaner, hver på 3x10 meter, indrammet af rundtømmer nedlagt 10 cm i jorden og 1 balancebom, hvortil 4 stk. rundtømmer nedgraves 50 cm i jorden samt 1 drejehjul, hvortil jernrør graves ned i jorden.

Sagen er behandlet efter forretningsordenens § 10, stk. 5, idet forholdet anses af underordnet betydning i forhold til fredningen.

Placeringen af aktiviteterne fremgår af vedlagte kort og skitser, som ansøgeren er bundet af.

Ved afgørelsen lægges vægt på, at fredningen er sket af hensyn til den offentlige interesse for Vikingeborgen Fyrkat, og at formidling på forskellig vis af denne viden må anses for omfattet af fredningens formål.

Fredningsnævnet meddeler derfor dispensation til det ansøgte på vilkår,

at konstruktionerne over jorden kun er opsat i turistsæsonen, hvor borgen er bemandet
at nedgravning sker med størst mulig hensyntagen til fortidsmindet og under overvågning af Nordjyllands Historiske Museum
at alle dele over jorden skal kunne fjernes igen uden at efterlade sig spor.

Tilladelsen er meddelt i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, og må ikke udnyttes før en klagefristen på 4 uger er forløbet.

Klagevejledning vedhæftes.

Sagen sluttet.

Torben Bybjerg Nielsen

Kopi af denne skrivelse er sendt til:

1. Holger Holm
2. Melanie Simick
3. Mariagerfjord Kommune, Teknik og Byg, Karen Thorsen
4. Naturstyrelsen, København
5. Danmarks Naturfredningsforening
6. Danmarks Naturfredningsforening v/Ole Guldborg
7. Dansk Ornitologisk Forening, København
8. Dansk Ornitologisk Forening v/Thorkild Lund
9. Nordjyllands Historiske Museum
10. Vikingecenter Fyrkat, Hobro Museum
11. Kulturstyrelsen, att: Marianne Rasmussen Lindegaard
12. Nationalmuseet
13. Dansk Botanisk Forening

Klagevejledning

Afgørelsen kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet.

Klagefristen er 4 uger fra den dag afgørelsen er meddelt.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Klagen skal sendes til Fredningsnævnet for Nordjylland, Sydøstlige del, som videresender klagen til Natur- og Miljøklagenævnet sammen med afgørelsen og det materiale, der er indgået i sagens behandling. Du får kopi af fredningsnævnets brev til Natur- og Miljøklagenævnet.

Hvis der bliver klaget, vil Fredningsnævnet underrette dig hurtigst muligt.

Det er en betingelse for Natur- og Miljøklagenævnets behandling af klagen, at der indbetales et gebyr til nævnet. Klagegebyret er fastsat til 500 kr. for privatpersoner og for alle andre klagere, herunder virksomheder, organisationer og offentlige myndigheder.

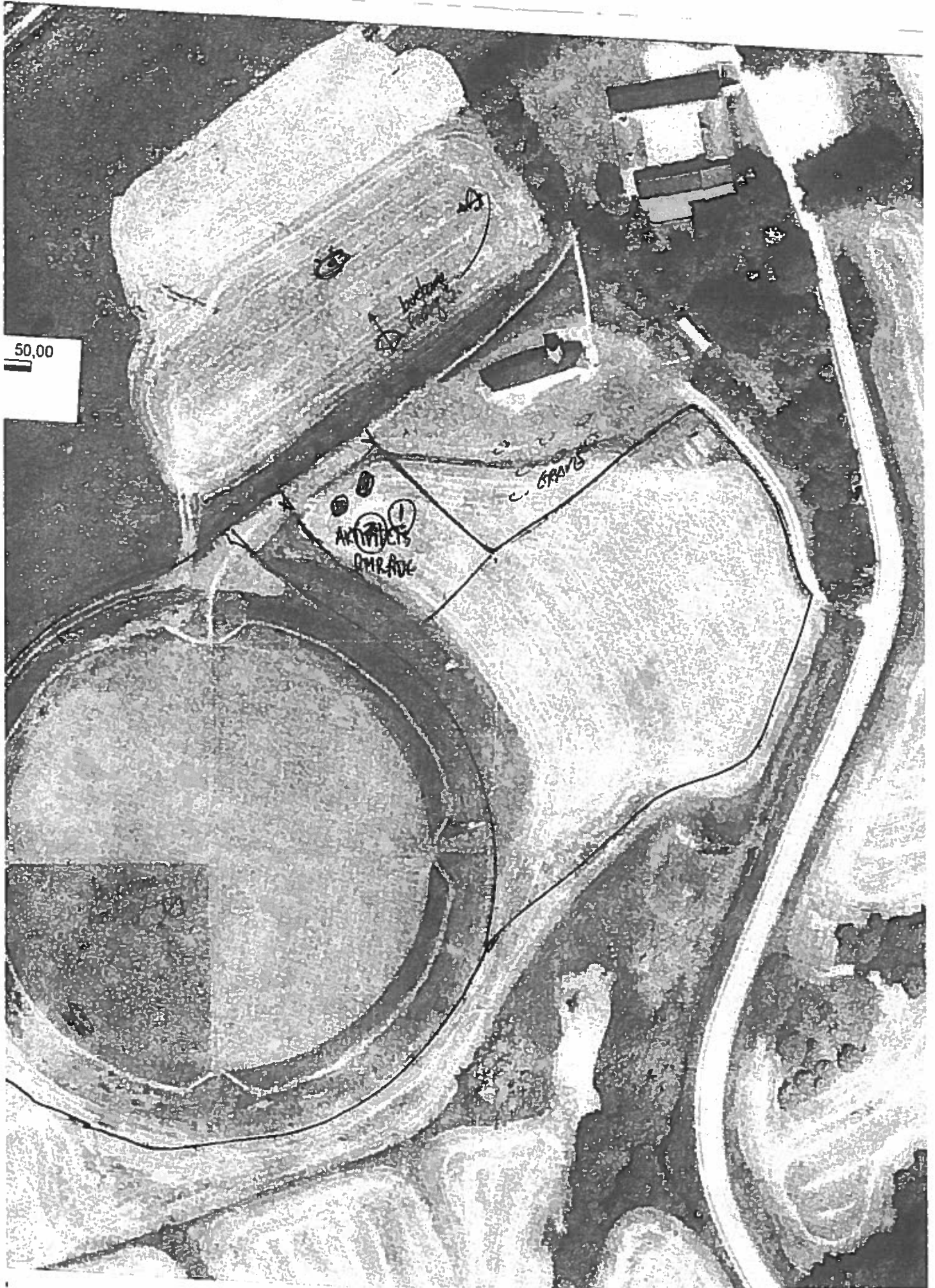
Klager modtager en opkrævning på gebyret fra Natur- og Miljøklagenævnet, når nævnet har modtaget klagen fra fredningsnævnet. Denne opkrævning skal benyttes ved indbetaling af gebyret. Natur- og Miljøklagenævnet modtager ikke check eller kontanter. Natur- og Miljøklagenævnet påbegynder behandlingen af klagen, når gebyret er modtaget. Betales gebyret ikke på den anviste måde og inden for den fastsatte frist på 14 dage, afvises klagen fra behandling. Vejledning om gebyrordningen kan findes på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside.

Gebyret tilbagebetales, hvis

- 1) klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves,
- 2) klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller
- 3) klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberet-
tigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Natur- og Miljøklagenævnets
kompetence.

Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af frist for efterkommelse af afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i klagenævnet, tilbagebetales gebyret dog ikke.

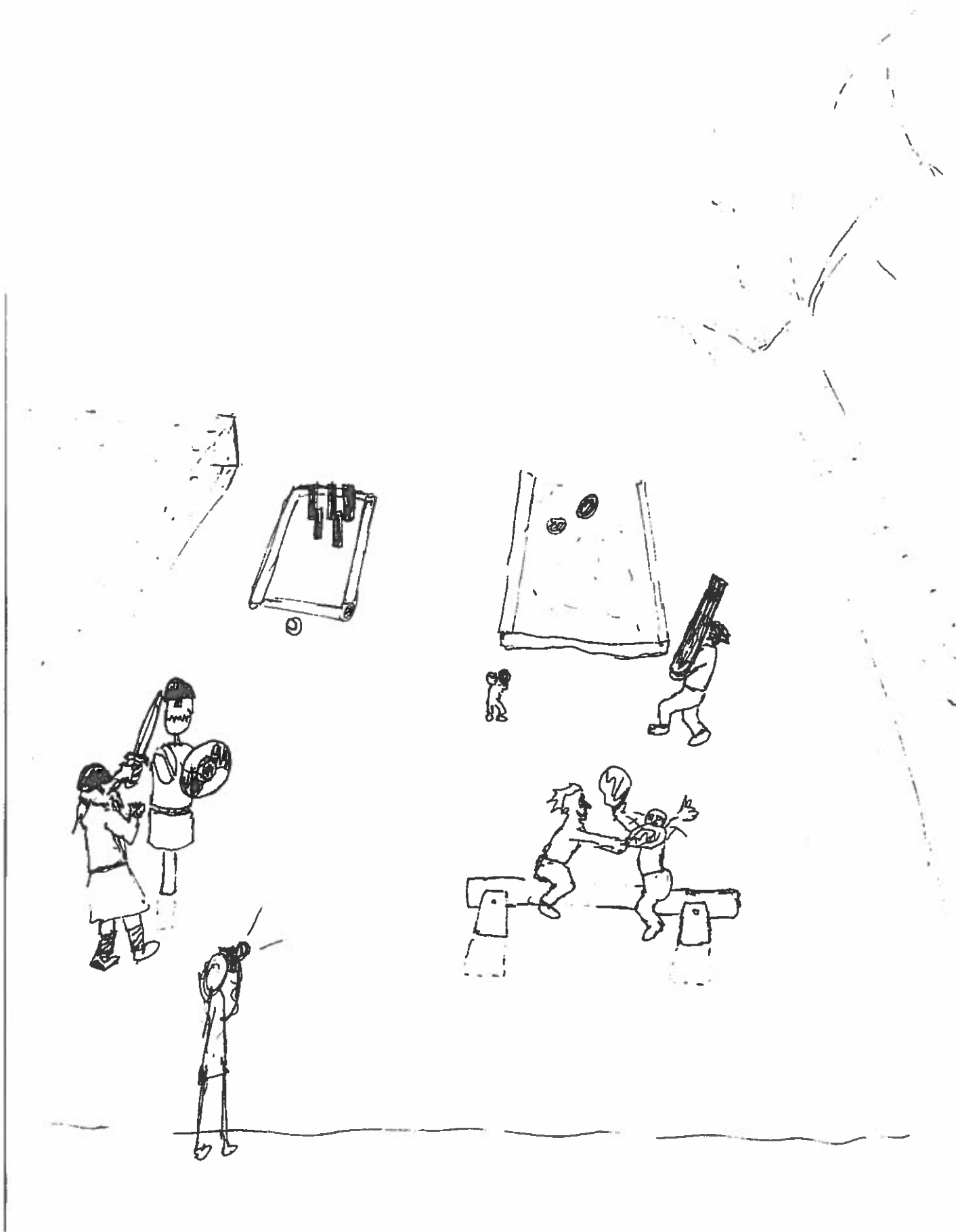
Fristen for eventuelt søgsmål ved domstolene er 6 måneder, jf. § 88, stk. 1, i naturbeskyttelsesloven.

50.00

GRAVES

ARTIFACTS
DNR ADJ

Fredningsnævnet for Nordjylland,
Sydøstlig del,
Telefon 9968 8461,
Mail: nordjyllandsyd@fredningsnaevn.dk.

Mariagerfjord Kommune,
Natur- og Miljø - Sekretariatet,
Østergade 21,
9510 Arden.

Den 27. maj 2015

FS 13/2015: Ansøgning om opsætning af informationsskilte ved Fyrkat.

Fredningsnævnet har den 6. marts 2015 fra Mariagerfjord Kommune modtaget en ansøgning om tilladelse til at opsætte informationsskilte på matr.nr. 7g og 27b Nr. Onsild by, Nr. Onsild. Arealerne, der ejes af Nationalmuseet, er omfattet af Overfredningsnævnets kendelse af 8. juli 1964 vedrørende begge matrikelnumre samt fredningsnævnets afgørelse af 8. november 2006 vedrørende matrikelnummer 27b.

Fredningsnævnet skal derfor meddele dispensation til det ansøgte, hvis det skal gennemføres.

Fredningsnævnet har behandlet sagen i et møde med besigtigelse den 11. maj 2015 og har besluttet at meddele dispensation. Begrundelsen for afgørelse fremgår neden for i afsnittet om fredningsnævnets afgørelse.

Sagens baggrund

Overfredningsnævnets kendelse af 8. juni 1964 har til formål at beskytte naturen omkring Fyrkat. Af den del af kendelsen, der vedrører Nationalmuseets ejendom fremgår det af fredningsbestemmelserne blandt andet, at der ikke må opsættes skure eller master på arealerne. Fredningsnævnets afgørelse af 8. november 2006 har til formål at bevare Fyrkats omgivelser for eftertiden som et åbent landskab, i det væsentlige uden beplantning, hvor borgens strategisk rigtige beliggenhed i landskabet - på et næs i ådalen - er umiddelbart anskueligt for besøgende. Af fredningsbestemmelserne fremgår blandt andet, at der ikke må opsættes skure eller master.

Det fremgår af det fremsendte materiale, at der på parkeringsarealet ved Fyrkat Møllegård ønskes opsat en informationstrekant til afløsning af eksisterende skilte til information om turisme, henvisning til Vikingecentret Fyrkat samt et højskilt om hærvejen, ligesom det skal supplere formidlingen med information om vandre- og cykelruter i området. Informationstrekanten vil blive opført i eg eller robinie og males sort med et tag beklædt med sort tagpap.

Mariagerfjord Kommune har i sin ansøgning anført, at informationsskiltet ikke kan anses for at være en bygning i fredningernes forstand, men den vil have samme indflydelse på området, som et skur eller en mast ville have.

Endelig er det oplyst, at arealet ikke er beliggende i Natura2000-område eller i tilknytning dertil.

Fredningsnævnets behandling af sagen

Fredningsnævnet har behandlet sagen i et møde med besigtigelse den 11. maj 2015. I besigtigelsen deltog nævnet ved formanden, dommer Torben Bybjerg Nielsen, det ministerielt udpegede medlem Poul Roesen og det kommunalt udpegede medlem Danny Juul Jensen. For Mariagerfjord Kommune deltog Inger Taylor og for såvel Nationalmuseet som Nordjyllands historiske museum mødte Jakob Pedersen. Danmarks Naturfredningsforening havde skriftligt meddelt afbud, men tilkendegivet, at der ikke var indvendinger mod det ansøgte.

Ingen af de mødte havde indvendinger mod det ansøgte, idet der supplerende oplystes, at stedet i 2014 havde 26.000 besøgende.

Fredningsnævnets afgørelse

Det fremgår af begge relevante fredningskendelser, at der ikke må opstilles skure eller master på arealerne. Fredningsnævnet finder sig ved denne formulering og henset til det ansøgtes karakter kompetent til at behandle sagen. Det fremgår af naturbeskyttelseslovens § 50, stk.1, at fredningsnævnet kan meddele dispensation fra en fastsat fredningsbestemmelse, når det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål.

Med de foreliggende oplysninger om informationsskiltets materialer og farver samt udformning i overensstemmelse med Designguide for foldere m.m. kunne fredningsnævnet meddele dispensation til det ansøgte.

Klagevejledning

Afgørelsen kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet.

Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Hvis Du ønsker at klage over denne afgørelse, kan Du klage til Natur- og

Miljøklagenævnet. Du klager via Klageportalen, som du finder et link til på forsiden af www.nmkn.dk. Klageportalen ligger på www.borger.dk og www.virk.dk. Klagen sendes gennem Klageportalen til fredningsnævnet. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for fredningsnævnet i Klageportalen. Når du klager, skal du betale et gebyr på 500 kr. Du betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen.

Natur- og Miljøklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til fredningsnævnet, der videresender anmodningen til Natur- og Miljøklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Tilladelsen må ikke udnyttes inden klagefristens udløb og bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 3 år efter, at den er meddelt.

Fristen for eventuelt søgsmål ved domstolene er 6 måneder, jf. naturbeskyttelseslovens § 88, stk. 1.

Torben Bybjerg Nielsen

Denne afgørelse sendes til:

- Poul Roesen,
- Danny Juul Jensen,
- Mariagerfjord Kommune, sagsnr. 01.05.15-GO1-1-15,
- Naturstyrelsen, København,
- Danmarks Naturfredningsforening, København,
- Danmarks Naturfredningsforening v/ Kaj Edlund,
- Dansk Ornitologisk Forening, København,
- Dansk Ornitologisk Forening v/ Thorkild Lund,
- Nationalmuseet, Drifts- og Administrationsafdelingen,
- Nordjyllands Historiske Museum v/ Lars Chr. Nørbach.

Fredningsnævnet for Nordjylland, Sydøstlig del,
Badehusvej 17, 9000 Aalborg,
telefon 3025 5459
mail:nordjyllandsyd@fredningsnaevn.dk

Den 14. september 2023

FN-NJS-23-2023: Sag om vedligehold af stiforbindelse ved Fyrkat.

Fredningsnævnet har den 12. juni 2023 fra Svend Møller Hansen Holding A/S v/ Preben Johansen modtaget ansøgning om tilladelse til at vedligeholde en stiforbindelse på matr.nr. 1co Hald-Tostrup By, Øls samt om lovliggørende dispensation til foretagen terrænregulering af vejrabatten.

Fredningsnævnet har efter besigtigelse af arealerne besluttet at meddele dispensation til det ansøgte. Begrundelsen fremgår neden for i afsnittet om fredningsnævnets afgørelse.

Sagens baggrund

Arealerne er omfattet af fredningsnævnets afgørelse af 8. november 2006 om fredning i Onsild Ådal ved Fyrkat, der har til hovedformål at bevare Fyrkats omgivelser for eftertiden som et åbent landskab, og som har bestemmelse om at vejen fra broen ved Fyrkat Møllegård til vejen langs banen fra den offentlige vej ved Fyrkat Møllegård, over broen ved Onsild Å til vejen langs jernbanen og ad denne vej til den offentlige bivej ”Aalykkevej” skal vedligeholdes af ejeren af matr.nr. 1-a m.fl. Hald—Tostrup By, Øls efter de i lov om private fællesveje gældende regler. Fredningen har bestemmelse om, at Terrænet må ikke ændres ved opfyldning eller afgravning.

Ansøger anfører i ansøgningen følgende:

”... Vedligeholdelsen er sket løbende gennem alle år af ejendommens ejer-Svend Møller Hansen Holding A/S, Skivevej 61, 9500 Hobro.

Da vejen er på mosebund, sætter den sig, og der er behov for regelmæssig tilførsel af grus mv.

Vi har i 2022 også tilført grøfterne på begge sider jord, og derefter tilsået med græs således, at selve vejen bliver stabiliseret. Vi betragter det som nødvendigt vedligehold på samme måde som vedligehold af huller i vejen, da det forhindrer, at vejen skrider til siden.

Miljøafdelingen i Mariagerfjord Kommune har konstateret dette, og har udtalt at tilførslen af jord langs vejen kræver dispensation i forhold til fredningen omkring Fyrkat, ligesom de i samme forbindelse udtaler, at den løbende vedligeholdelse af selve vejen også kræver en dispensation, og vi bør søge en sådan dispensation også gældende fremadrettet.

Som nævnt ovenfor mener vi, at vedligeholdelse af vejen er bestemt og pålagt ejeren gennem fredningsbestemmelsens § 6. Vi skal derfor for en god ordens skyld søge om dispensation fra fredningen til at vedligeholde vejen, således vi kan overholde bestemmelserne i § 6 i fredningsbestemmelsen.

Såfremt Fredningsnævnet ikke mener det er nødvendigt med en dispensation, hører vi selvsagt gerne om dette...”

Oversigt over det ansøgte:

Mariagerfjord Kommune har den 2. juni 2023 nedlagt påbud om retablering af området, hvor der er udlagt deponeret materiale.

Mariagerfjord Kommune oplyser i mail af 20. juni 2023, at arealet ligger ca. 4 km fra Natura 2000-område nr. 30, Habitatområde H30, Lovns Bredning, Hjarbæk Fjord og Skals, Simested og Nørre Ådal. Det ansøgte vurderes til ikke at have nogen indflydelse på de arter og naturtyper, der er på udpegningsgrundlaget for Habitatområdet.

Herudover vurderer kommunen,

”... at det ansøgte projekt har en neutral effekt på levesteder samt yngle-og rasteområder for de nævnte arter.

En række dyr og planter omfattet af habitatdirektivets bilag IV kan have levested, fødesøgningsområde eller sporadisk opholdssted i området.

I forhold til Bilag IV. arter er der registreret Odder i området (Naturbasen.Dk). Det vurderes, at området med stor sandsynlighed er et egnet levested for spidssnudet frø. I forhold til det ansøgte vurderes det til ikke at påvirke de nævnte dyr eller deres levesteder...”

Fredningsnævnets behandling af sagen

Fredningsnævnet har behandlet sagen på et møde med besigtigelse den 28. august 2023. I besigtigelsen deltog nævnet ved formanden, dommer Torben Bybjerg Nielsen, det ministerielt udpegede medlem Poul Roesen.

Det kommunalt udpegede medlem Per de Friis var ikke mødt, men er skriftligt forelagt sagen og er anmodet om at gøre indsigelse, hvis han ikke kan godkende projektet. Han har ikke reageret.

For Mariagerfjord Kommune mødte Christian Bo Sørensen og Pennie Henriksen. For Danmarks Naturfredningsforening mødte Kaj Edlund. For Svend Møller Hansen Holding mødte Preben Johansen.

Mariagerfjord Kommune tilkendegav, at der er forskel på vedligeholdelse og terrænændring således som det er sket i vejrabatten til begge sider. Det sidstnævnte kræver en lovliggørende dispensation. Kommunen har særlige ønsker til, at vejrabatten i et vist omfang er natur.

Preben Johansen bemærkede, at der ikke er planer om fremtidig yderligere regulering af rabatten.

Nævnsformanden understregede, at almindelig vedligeholdelse af vejen med grus og småsten ikke kræver dispensation, modsat hvis der foretages terrænregulering.

Danmarks Naturfredningsforening erklærede sig enig i, at stien skal vedligeholdes, og at der ikke kan ske terrænregulering af rabatten uden dispensation. Videre blev det nævnt, at der ikke, som det har været tilfældet, må henlægge større mængder jordmateriale på det fredede område.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredning af arealer ved Fyrkat betyder, at projektet for så vidt angår den foretagne terrænregulering af vejrabatten, kræver fredningsnævnets dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke strider mod fredningens formål.

Det fremgår endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2, at fredningsnævnet kun kan meddele dispensation fra en fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer en forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for. Fredningsnævnet kan endvidere i medfør af § 50, stk. 3 kun meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke kan ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier. Fredningsnævnet må efter sagens oplysninger lægge til grund, at en dispensation ikke er i strid med naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 eller 3.

Fredningsnævnet finder på baggrund af de foreliggende oplysninger om den foretagne terrænændring ved vejrabatten samt om, at der ikke er projekteret yderligere ændringer i nær fremtid, at der kan meddeles lovliggørende dispensation.

Det bekræftes overfor lodsejer, at almindelig vedligeholdelse af selve stien/vejen ikke kræver dispensation.

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og

- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevarerklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevarerklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevarerklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk. Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevarerklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevarerklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevarerklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkommelse af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevarerklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke. Miljø- og Fødevarerklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevarerklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevarerklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i parts-høring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 3, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.

Torben Bybjerg Nielsen

Denne afgørelse sendes til:

1. Poul Roesen,
2. Per de Fries,
3. Miljøstyrelsen,
4. Mariagerfjord Kommune, att. Bo Christian Sørensen,
5. Danmarks Naturfredningsforening, København,
6. Danmarks Naturfredningsforening, Mariagerfjord,
7. Dansk Ornitologisk Forening, København,
8. Dansk Ornitologisk Forening, Mariagerfjord,

9. Dansk Botanisk Forening v/ Flemming Thorning-Lund,
10. Friluftsrådet, centralt,
11. Friluftsrådet, kreds Himmerland-Aalborg,
12. Svend Møller Holding ApS, att. Preben Johansen.